

A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatok

1. A Tanács 2003-ban 3767 közbeszerzési eljárás lefolytatását regisztrálta, ami a 2002. évi 4243 eljáráshoz képest 11,2 %-os csökkenést jelent. Az eljárások típusa szerinti részletezést az alábbi táblázat szemlélteti:

eljárás-típus	2002.		2003.	
	eljárások száma (db)	%	eljárások száma (db)	%
nyílt eljárás	3 432	80,9	2 874	76,3
meghívásos eljárás	40	0,9	26	0,7
tárgyalásos eljárás	771	18,2	867	23,0
- ebből: hirdetmény nélküli tárgyalásos elj.	473	11,1	491	13,0

A közbeszerzési eljárások számának 2003. évi csökkenése mellett – az eljárás-típusok egymáshoz viszonyított arányát tekintve – a korábbi évek kedvező tendenciái alapvetően nem változtak. Az 1995. évi közbeszerzési törvény rendelkezései értelmében az eljárások alaptípusa a nyílt eljárás (meghívásos vagy tárgyalásos eljárás alkalmazására a törvény csak meghatározott feltételek fennállása esetén ad lehetőséget), így továbbra is ezen eljárás-típus részesedése a meghatározó az eljárásszám tekintetében.

A nyílt eljárások száma az összes eljáráson belül 76,3 %-ot tett ki 2003-ban, ami – még ha csökkent is valamelyest a 2002. évihez képest – uniós összehasonlításban igen magas részaránynak mondható.

A tárgyalásos eljárások aránya az összes eljáráson belül 23 %-ot képviselt. A hirdetmény közzététele nélkül induló tárgyalásos eljárások részesedése a megelőző évihez képest kissé emelkedett.

A Közbeszerzések Tanácsa pozitívan értékeli a nyílt eljárások magas arányát, mivel a törvényben rögzített alapelveket – különösen a versenyeztetés nyilvánosságát és a közpénzek felhasználásának átláthatóságát – elsősorban a nyílt eljárás képes garantálni. A tárgyalásos eljárás – összhangban az EU közbeszerzéssel kapcsolatos joganyagával – kivételesen alkalmazható eljárásforma. Indokolt, hogy csak azokban az esetekben lehessen mellőzni az eljárás nyilvános meghirdetését, amelyekben a beszerzés speciális körülményei nem teszik lehetővé a nyílt versenyeztetést. (Például rendkívüli sürgősség fennállásakor nyílt eljárás lefolytatásának a megkövetelése adott esetben az ajánlatkérő működésének biztonságát veszélyeztetné.) Ezért természetesen a tárgyalásos eljárás létjogosultsága sem kérdőjelezhető meg, feltéve azonban, hogy ezen eljárás alkalmazása a törvényben foglalt kereteken belül marad. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy miközben a közbeszerzési eljárások száma 476-tal csökkent 2002. évhez képest, addig a tárgyalásos eljárásoké 96-tal nőtt, anélkül, hogy a törvény vonatkozó szakaszai módosultak volna. A statisztikai adatok alapján a tárgyalásos eljárások aránya – köztük elsősorban a hirdetmény közzététele nélkül induló eljárásoké – a központi költségvetési szervek esetében a legmagasabb. A Döntőbizottság tapasztalatai alapján az

ajánlatkérők továbbra sem csak azokban az esetekben alkalmaznak tárgyalásos eljárást, amikor annak jogi feltételei fennállnak.

A meghívásos eljárás alkalmazása továbbra is kivételes maradt. Ez egyrészt az eljárás fajtája megválasztásának szabályaival (meghatározott feltételek fennállására korlátozott kiírási lehetőség), másrészt az eljárás időigényével hozható összefüggésbe. Megjegyzésre kívánkozik emellett az is, hogy az Európai Unióban a meghívásos eljárási típust a nagy értékű, összetett beszerzések vonatkozásában választják az ajánlatkérők. Ezekre a beszerzésekre Magyarországon – az építési beruházások esetén a 240 M Ft-os értékhatár felett kötelező jelleggel – az ajánlatkérők az előminősítéssel induló nyílt eljárást alkalmazták, amelynek szabályai lényegében megegyeznek a meghívásos eljárásokéval.

Az új közbeszerzési törvény szerint a meghívásos eljárás a nyílt eljárás mellett szabadon választható eljárás-típussá válik, és ezzel párhuzamosan az előminősítéssel induló nyílt eljárás megszűnik így vélhetően a jövőben gyakrabban élnek az ajánlatkérők ezzel az eljárási formával.

A közbeszerzések összértéke 2003. évben 558,4 milliárd Ft volt, szemben a 2002. évben mért 804,6 milliárd forinttal. Megállapítható tehát, hogy 2003-ban az előző évhez képest a közbeszerzési eljárások számánál is nagyobb mértékben csökkent azok értéke (30,6 %).

Az eljárások megoszlása értékük szerint (milliárd forintban kifejezve) a következők szerint alakult:

eljárás-típus	2002.		2003.	
	eljárások értéke (Mrd Ft)	%	eljárások értéke (Mrd Ft)	%
nyílt eljárás	637,0	79,1	404,7	72,5
meghívásos eljárás	3,6	0,5	1,8	0,3
tárgyalásos eljárás	164,0	20,4	151,9	27,2
- ebből: hirdetmény nélküli tárgyalásos elj.	61,3	7,6	61,0	27,2

Az eljárás-típusok érték szerinti megoszlása is jól mutatja, hogy a tárgyalásos eljárások aránya a nyílt eljárások részesedésének terhére növekedett, a nyílt eljárások értékének dominanciája azonban így sem vitatható.

A meghívásos eljárások részaránya az érték tekintetében is csökkent 2002. évhez viszonyítva.

A bevezető összegezésben rámutattunk arra, hogy az autópálya építési tenderek, illetve a közbeszerzési törvény alanyi hatályának kiterjesztése következtében (az MFB Rt.-vel kapcsolatosan) a 2002. esztendő kiugró értékeket eredményezett. 2003-ban a takarékosági intézkedések már éreztették hatásukat, emellett az autópálya építésére kiírt pályázatok előző évhez viszonyított csökkenése is jelentős mértékű volt. Mindez kihatott a közbeszerzések 2003. évi alakulására.

Megjegyzendő továbbá, hogy a közbeszerzési eljárások „cash-flow”-ja jelentősen eltérhet az eredményhirdetésen alapuló közbeszerzési statisztikától, de a tényleges államháztartási kiadások tekintetében az egyes költségvetési évek adatai már nagyjából kiegyenlítődést mutatnak.

2. Az ajánlatkérők megoszlása és a közbeszerzési eljárások tárgyi besorolása szerinti kimutatásokat a Beszámolóhoz mellékelt statisztika tartalmazza. Az alábbi táblázat a főbb ajánlatkérői kategóriák szerint mutatja be a 2002-2003. évek vonatkozó adatait (az értékek milliárd Ft-ban vannak kifejezve):

Ajánlatkérő típusa	2002.				2003.			
	szám	%	érték	%	szám	%	érték	%
Központi költségvetés	1092	25,7 %	349,2	43,4 %	1078	28,6 %	113,3	20,3 %
Helyi önkormányzat	1857	43,8 %	249,5	31,0 %	1563	41,5 %	174,5	31,3 %
Közszolgáltató	481	11,3 %	98,7	12,3 %	375	10,0 %	88,6	15,9 %
Egyéb	813	19,2 %	107,2	13,3 %	751	19,9 %	182,0	32,5 %
Éves összes	4243	100 %	804,6	100 %	3767	100 %	558,4	100 %

A fenti adatokból kitűnik, hogy **a központi költségvetési szervek és intézményeik, valamint az önkormányzatok és intézményeik által együttesen lebonyolított közbeszerzési eljárások száma továbbra is meghatározó.** E két államháztartási alrendszer együttes részesedése az összes eljárás számából 70 %-ot ért el 2003-ban, míg az értéket tekintve 51,5 %-os arányt képvisel a teljes közbeszerzési piacon.

A közbeszerzési eljárások tárgyát illetően az **építési beruházások mind az eljárások számát (35,9 %), mind pedig a közbeszerzések összértékéből való részesedést (46,6 %) tekintve megelőzik az árubeszerzéseket és a szolgáltatás tárgyú beszerzéseket.** Az árubeszerzések 24,2 %-kal, a szolgáltatások pedig 29,2 %-kal részesedtek 2003-ban a közbeszerzések összértékéből.

A közbeszerzési eljárások területi megoszlását tekintve a korábbi évekhez hasonlóan a **nagyszámú ajánlatkérőt koncentráló Budapest a legjelentősebb tenderkiíró,** részesedése mind az eljárások számát, mind a beszerzési értéket tekintve meghatározó.

2003-ban a fővárosi ajánlatkérők 2051 eljárást folytattak le (az összes eljárás 54,5 %-a) 358,7 milliárd forint értékben (a közbeszerzések összértékének 64,3 %-a). A megyék sorrendjében Pest megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye állt az élen, Pest megye 148 közbeszerzési eljárást bonyolított le 27,5 milliárd forint értékben, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megye esetében ez 170 eljárást és 16 milliárd forint közbeszerzési értéket jelent.

3. **A központosított közbeszerzés működtetése** 2003-ban is a Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatósága szervezeti egységeként működő Közbeszerzési Igazgatóság feladatkörébe tartozott.

A beszámolási időszakban az MKGI, mint kijelölt közbeszerző szervezet biztosította a központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó intézmények és az önként csatlakozó

szervezetek folyamatos ellátását a kiemelt termékekkel. **A központosított közbeszerzés keretszerződése alapján lebonyolított**

2003. évi összforgalom 70,7 milliárd Ft volt, ami 14 %-kal kevesebb, mint az előző évben mért érték (82,6 milliárd Ft). Ez a volumen ugyanakkor a közbeszerzések összértékét tekintve 12,7 %-ot jelent, szemben a 2002. évi 10,3 %-kal. A központosított közbeszerzés alakulása az elmúlt négy évben az egyes termékcsoportok szerinti bontásban (az értékek milliárd Ft-ban vannak kifejezve):

Termékcsoport	2000. év	2001. év	2002. év	2003. év
Informatika	13 126 319	32 764 175	49 843 284	36 761 901
Távközlés	153 735	1 423 932	3 262 717	5 090 252
Irodatechnika	1 336 809	1 274 824	1 890 730	2 062 845
Bútor	2 375 000	3 452 000	5 856 330	5 904 700
Papíráru	2 625 262	3 551 000	3 134 420	4 247 204
Gépjármű	3 400 000	5 383 000	7 766 972	4 946 683
Üzemanyag	10 600 000	9 165 000	8 334 831	9 448 247
Egészségügy	2 879 222	1 528 000	2 497 243	2 248 201
Összes	36 496 347	58 541 931	82 586 527	70 710 033

A táblázat alapján jól látható, hogy továbbra is az informatikai beszerzések képezik a központosított közbeszerzés legnagyobb hányadát, ugyanakkor értéküket tekintve a 2003. évben jelentős csökkenés következett be.

Az MKGI tájékoztatása szerint ez elsősorban az ún. CISC architektúrájú számítógép rendszerek, illetve a rugalmasan konfigurálható személyi számítógépek területén bekövetkezett visszaesés eredménye. A forgalom változásának okai közül továbbá a 2002-re előrehozott beszerzéseket, valamint a 2003-ban még nem realizálódott nagy beszerzéseket (IHM) jelölték meg.

Az informatikai beszerzések mellett számottevően csökkent a gépjárművek beszerzéseinek volumene, a bútor, az irodatechnika és az egészségügyi beszerzéseké lényegében nem változott, míg a távközléssel, az üzemanyaggal és a papírárukkal kapcsolatos központosított közbeszerzés értékében emelkedés mutatható ki. A távközlési és az üzemanyag forgalom emelkedéséhez elsősorban a csatlakozások magas száma (500 önként csatlakozó intézmény) járult hozzá. (A központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó intézményeken és szervezeteken kívül 2003-ban mintegy 1900 önkéntes csatlakozást kezdeményeztek.) A gépkocsik beszerzéseinek csökkenése pedig az állami gépkocsik cseréjének lassításával és a normatívák korszerűsítésének napirendre tzésével hozhatók összefüggésbe.

Az MKGI becslései alapján a központosított közbeszerzés átlagban 14-20 %-os megtakarítást képes elérni a listaárhoz képest.

4. A közbeszerzési struktúra működésének fontos kérdése, vajon elérhető-e a nyilvános versenyeztetés által megtakarítás a közpénzek felhasználása során. A kérdés megválaszolását számos tényező nehezíti. Miként lehetne pontosan számba venni a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatban felmerült idő, munkaerő és dologi költség ráfordításokat, mivel és hogyan lehetne összehasonlítani az eljárás eredményeként kapott végösszeget, ha a „listaár” tipikusan nem tartalmazza a közbeszerzési eljárásban

rendre megkövetelt, a teljesítéssel együtt járó és szigorú feltételek mentén megszabott járulékos szolgáltatásokat, stb. Így pontos kimutatás ismereteink szerint sem az Európai Unióban, sem máshol nem létezik. A Közbeszerzések Tanácsa álláspontja szerint azokban a beszerzési eljárásokban, amelyekben a verseny nyilvános, tisztességes és egyenlő feltételek mellett zajlik, továbbá a piaci oldal is elfogadja és tiszteletben tartja ezeket a szabályokat, feltehetően megtakarítás érhető el. Megalapozottnak tartjuk azt az általános megállapítást, hogy **amennyiben a közbeszerzés a törvény előírásai szerint bonyolódik le, a tisztességes verseny kínálja előnyök az alacsonyabb árak és a jobb minőség révén közvetlen megtakarítás formájában is jelentkeznek.**

A közbeszerzési törvény alkalmazása és a jogalkotói célkitűzések teljesülése további előnyökkel jár. **A törvény szerinti eljárásrend ugyanis hozzájárul a korrupciós kockázatok és a korrupcióval együtt járó költségnövelő tényezők mérsékléséhez, növeli a közbizalmat az állami intézményrendszer működése iránt és a megrendelések versenyeztetése útján élénkíti a gazdaságot.**

2003-ban átlagosan 6,9 vállalkozás nyújtott be ajánlatot egy eljárásban (az átlagot tekintve 2001-ben 5,4, 2002-ban 8,3 ajánlat érkezett be eljárásonként), így a **beszerzések hatékonysága tekintetében alapvető kritériumnak tekintett verseny továbbra is megfelelő szinten volt kimutatható.**

5. A kis- és középvállalkozásoknak a közbeszerzési eljárásokban való sikeres részvételéhez az egészséges gazdaságszervezet kialakítása és a nemzeti versenyképesség javítása szempontjából kiemelkedő érdek fűződik.

A statisztikai adatok szerint Magyarországon a kis- és középvállalkozások az eljárások számát tekintve a 2002. évihez hasonló arányban (2002-ben 65,6 %, a beszámolási időszakban 64,9 %) nyertek el közbeszerzési szerződéseket. Az eljárások értékét tekintve ugyanakkor részesedésük jelentősen, mintegy 7,3 %-kal nőtt. Ez esetben sem lehet természetesen figyelmen kívül hagyni, hogy a 2002. évi arányokat nagymértékben befolyásolták az autópálya beszerzések, amelyeket nem az ezen vállalati besorolási körbe tartozó ajánlattevők nyertek el.

kis- és középvállalkozások a közbeszerzési eljárásokban	2002. év				2003. év			
	Eljárásszám		Érték		Eljárásszám		Érték	
	db	%	millió Ft	%	db	%	millió Ft	%
	2788	65,71	376.472	46,79	2445	64,91	302.002	54,09
Országos összes	4243	100,00	804.643	100,00	3767	100,00	558.352	100,00

Az Európai Unió, illetve az egyes tagállamok is számos intézkedést hoznak azért, hogy a kis- és középvállalkozások eredményes részvételét elősegítsék. A közösségi szabályozás – és ezzel összhangban az új magyar közbeszerzési törvény – ugyanakkor nem ad közvetlenül lehetőséget arra, hogy e vállalkozások a közbeszerzési eljárásokban pozitív diszkriminációban részesüljenek.

Az Európai Unióban e tárgykörben 2003-ban készült tanulmány kimutatásai szerint az összes bejegyzett vállalkozás több mint 99 %-a minősül az alkalmazott besorolás értelmében mikro-, kis- és középvállalkozásnak, és mindösszesen az európai uniós szinten meghirdetett közbeszerzések 78 %-át nyerik el. Ugyanakkor a nagyvállalkozások kevesebb, mint 1 %-os részarányuk ellenére is a közbeszerzések 21,1 %-ában szerepelnek sikeresen. Közösségi szinten a részvételi arány 65 %-tól (Egyesült Királyság) 92 %-ig (Luxemburg) változik. A tanulmány megállapításai szerint a nemzeti különbségek a gazdaság – és ennek megfelelően a beruházások nagyságával is – jelentősen összefüggenek. Uniós szinten a kis- és középvállalkozások sikeres részvétele akadályaként az alkalmassági előírások magas szintjét, az ajánlatok összeállításának jelentős költségeit, továbbá az információ-hiányt azonosították.

A tagállami tapasztalatok szerint a sikeres részvételt elsősorban a közbeszerzési szabályok következetes érvényre juttatása (elsősorban az eljárások meghirdetése), az eljárások standardizálása, a kis- és középvállalkozásoknak szervezett képzések, a nagy értékű közbeszerzéseknek több közbeszerzési eljárásban való meghirdetése (ez Németországban pl. kötelező, amennyiben azt a beszerzés jellege lehetővé teszi), a keret-megállapodások (illetőleg a központosított közbeszerzési eljárások) mellőzése, esetleg tiltása (például a német gyakorlat szerint), továbbá a kis- és középvállalkozások közötti együttműködési formák, csoportok kialakulásának támogatása (az Egyesült Királyságban különösen erre törekszenek) segíthetik elő.

6. **A külföldi székhelyű ajánlattevők** 2003-ban 163 közbeszerzési eljárást nyertek meg (az összes eljárás 4,3 %-át) 36,1 milliárd forint értékben, ami a közbeszerzések összértékének 6,5 %-át jelenti. Mind a **megnyert eljárások számát, mind pedig összértékét tekintve növekedés tapasztalható 2002. évhez képest.** (A 2002. évi hasonló adatok: 144 megnyert eljárás, mely az összes eljárás 3,4 %-a, illetve 27, 5 milliárd Ft, mely a teljes volumen szintén 3,4 %-a.)

A külföldi nyertes ajánlattevők székhely szerinti megoszlása sem változott számottevően 2003-ban. Továbbra is 80 %-ot jóval meghaladó mértékben részesedtek az EU tagállamokban bejegyzett vállalkozások (az eljárások száma alapján 83,4 %, értéke szerint 88 %), más államok (CEFTA, EFTA, egyéb) ajánlattevőinek részesedése változatlanul csekély.

2004-től várhatóan nőni fog a külföldi székhelyű cégek részvétele a hazai közbeszerzési eljárásokban, ugyanis a közösségi értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű beszerzésekkel kapcsolatos hirdetmények (vagy legalábbis azok kivonata) az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén megjelenik majd az Európai Unió Hivatalos Lapjában. Ezáltal a beszerzések jóval szélesebb körben és egyszerűbben válnak hozzáférhetővé a potenciális ajánlattevők számára. Az európai uniós tagság következtében a belső piacon azonos feltételek mellett indulhat valamennyi tagország ajánlattevője, illetve a GPA-hez történő csatlakozást követően számos tengerentúli országban (pl. az USA-ban, Kanadában, Japánban, stb.) bejegyzett vállalkozás is.

Ugyanakkor a **GPA-csatlakozás révén a hazai ajánlattevők számára is megnyílik a lehetőség, hogy az eddigieknél nagyobb közbeszerzési piacon vehessenek részt a közbeszerzési eljárásokban nemzeti elbánásban részesülve.**

7. A Közbeszerzések Tanácsa a korrupció-ellenes küzdelem egyik legfőbb eszközének tekinti a közbeszerzési törvény következetes betartatását. Az állami megrendelések jellegükből adódóan magukban hordják a korrupció kockázatát. Éppen ezért e káros társadalmi jelenség mérséklésére az állami és a magánszféra kapcsolatrendszerében összehangolt cselekvésekre van szükség. A beszerzések során felmerülő korrupt gyakorlat visszaszorítása elképzelhetetlen közbeszerzési szabályozás nélkül, ugyanakkor önmagában a nyilvános versenyeztetés eszközrendszere csak részben lehet sikeres a probléma kezelésében.

A közbeszerzési törvény ahhoz tud hozzájárulni, hogy egyrészt a visszaélések felszínre kerülhessenek, másrészt a maga kényszerítő jogi eszközeivel az eljárás valamennyi pontján megnehezítse ezek felmerülését. Elvetendő tehát az a megközelítés, amely magában a közbeszerzési szabályozás létében látja a korrupció lehetőségét. A Tanács álláspontja szerint a nagyobb számú nyilvánosságra kerülő visszaélés nem szükségszerűen azonos a korrupció növekedésével e területen. **Feltételezhető ugyanis, hogy a nagyobb átláthatóságot eredményező szabályozás eredményezi ezek nagyobb arányú felszínre kerülését, ami – hosszabb távon javulást eredményező – folyamat első lépését jelenti.**

Mind a régi, mind az új közbeszerzési törvény rendszerében az eljárások lefolytatásának részletes szabályai biztosítják, hogy a nyilvánosság és az átláthatóság érvényesüljön, ami viszont a korrupció elleni küzdelem leghatékonyabb eszköze. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokat leszámítva az eljárásokat nyilvánosan kell meghirdetni.

Minden résztvevő nyilvános tájékoztatást kap a pályázatokat (részvételi jelentkezéseket, illetve ajánlatokat) érintő lényeges döntésekről, a bontás és az eredményhirdetés nyilvános, amely utóbbin az ajánlattevők kellő részletességű információhoz juthatnak a tenderek elbírálását, illetőleg a konkurens ajánlatok tartalmát illetően. Szinte valamennyi eljárási cselekményről jegyzőkönyvet kell készíteni, a megkötött szerződés tartalma közérdekű adatnak minősül, vagyis bármely érdekelt számára hozzáférhető.

A közbeszerzési eljárással kapcsolatban hozott ajánlatkérői döntések kivétel nélkül megtámadhatók és jogorvoslati eljárás kezdeményezhető ellenük a Közbeszerzési Döntőbizottságnál. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokban – melyek esetében a nyilvánosság és az átláthatóság foka korlátozottabb – pedig a Döntőbizottság elnöke gyakorol kontrollt az eljárások jogszerű megválasztása felett.

Bizonyos értelemben a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottsága is ellenőrzi az eljárások törvényességét, a megküldött hirdetményeket ugyanis megvizsgálja abból a szempontból, hogy azok összeegyeztethetők-e a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogszabályokkal. Jogsértés vélelmezése esetén pedig értesíti a Tanács tagjait, akik hivatalból jogosultak eljárást kezdeményezni.

Mindezeket egybevetve megállapítható, hogy **a hazai közbeszerzési törvény az alapelvek biztosítása érdekében a közösségi irányelvekben írtaknál részletesebb szabályokat tartalmaz.**

A Kbt. összeférhetlenségi szabályai is hozzájárulnak ahhoz, hogy az eljárás lebonyolítására a tisztességes verseny és az esélyegyenlőség elve mentén kerüljön sor és

ne nyíljon esély az elbírálás befolyásolására. A Közbeszerzési Döntőbizottság különös hangsúlyt fektet a jogorvoslati eljárások során az összeférhetlenségi körülmények vizsgálatára és az esélyegyenlőség következetes betartásának számon kérésére.

Az új törvény tovább erősíti a Közbeszerzések Tanácsa hatáskörét a közbeszerzések ellenőrzése terén. A jogsértő magatartások a szerződések teljesítése során is jelentkehetnek, ezért az ajánlatkérőknek meghatározott minta szerint hirdetményt kell közzétenniük a szerződések teljesítéséről, illetve módosításáról. A Tanács a szerződések alapjául szolgáló eljárásról közzétett hirdetmények, továbbá a szerződés teljesítéséről és módosításáról szóló tájékoztatás birtokában a jogsértés vélelme esetén értesíti az ellenőrzés lefolytatására illetékességgel rendelkező szerveket.

A közbeszerzési törvény eddigi módosításai, illetve az új törvény megalkotása a jogharmonizációs kötelezettség teljesítése mellett arra is irányultak, hogy a gyakorlatban felhalmozott tapasztalatokat a korrupciós kockázatok mérséklése érdekében hasznosítsák és a szabályozás szerves részévé tegyék. A közbeszerzési eljárások folyamatában megvalósuló, a Tanács, illetve a Döntőbizottság részére biztosított ellenőrzési jogosítványok mellett a Tanács a folyamatba épített belső ellenőrzés formáinak erősítését szorgalmazza.

Az Állami Számvevőszék vizsgálatai alapján megállapítható, hogy sem az eljárások dokumentáltsága, sem a felelősségi körök egyértelmű tisztázása nem érte el azt a kívánatos szintet, mely a hatékony belső ellenőrzés alapfeltétele. A belső ellenőrzés hiányosságait a Döntőbizottság tapasztalatai is alátámasztották. Az új törvény az e téren tapasztalt hiányosságok megszüntetése érdekében egyértelmű rendelkezéseket fogalmazott meg. **A korrupció elleni küzdelem nem nélkülözheti a jogalkalmazói szemlélet és a társadalmi hozzáállás megváltoztatását sem, mely tekintetében az oktatás és a képzés erősítése kap kiemelt szerepet.** A szabályozás új eleme, hogy 2005. január 1-jétől az Európai Unió közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű eljárásokba kötelező lesz bevonni hivatalos közbeszerzési tanácsadót.

8. **Az elektronikus közbeszerzés** hazai megteremtése terén a 2003. év sem hozott előrelépést.

A Tanácsnak a nemzetközi fórumokon szerzett tapasztalatai alapján **az elektronikus közbeszerzés egyes uniós tagállamokban működő formái jelentős eltéréseket mutatnak.** Különböző kormányzati szervek, vagy ezek által működtetett társaságok bizonyos intézményi körben jogosultak olyan eljárások lefolytatására, amelyekben egyes – a közbeszerzési eljárások folyamatához kapcsolódó – cselekmények elektronikus formában valósulnak meg (pl. a hirdetmények elektronikus feladása és közzététele, az ajánlat benyújtásának vagy a tenderdokumentáció megküldésének elektronikus lehetősége, elektronikus piactér kialakítása, különböző elektronikus aukciós technikák alkalmazása, elektronikus számlázás, stb.). **Az Európai Unió új közbeszerzési irányelvei e meglévő megoldások alapulvételével, illetve a közös minimumszabályok rögzítésének igényével fogalmaztak meg olyan új**

intézményeket, mint az elektronikus aukció, vagy a dinamikus beszerzési rendszer.

Az alapvető követelmények átültetésében azonban nagy teret kaptak a tagállamok: ők jogosultak meghatározni, hogy mely szervezet és milyen körben jogosult elektronikus technikákat alkalmazni, ennek milyen hardver és szoftver környezetben, milyen biztonsági előírások mellett kell bonyolódnia, stb.

A Közbeszerzések Tanácsa véleménye szerint tartani lehet attól, hogy amennyiben a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság mellett működő Elektronikus Munkacsoport tevékenysége nem hoz eredményt az elektronikus beszerzések bonyolítása feltételeinek meghatározásában, egységesítésében, úgy a 25 tagországot magába foglaló Unióban az egységes európai közbeszerzési piac megteremtése, illetőleg fenntartása veszélybe kerülhet.

Mivel ez nyilvánvalóan ellentétes a Közösség célkitűzéseivel, várhatóan további lépésekre lesz szükség uniós szinten, akár jogalkotás formájában is. (Az Unióban felállított elektronikus munkacsoport már 2003. óta rendszeresen ülésezik, és a Belső Piaci Stratégia értelmében az Európai Bizottság akcióprogram köztételére készül az elektronikus közbeszerzés témakörében.)

A Közbeszerzések Tanácsa 2003-ban önálló fejlesztés eredményeként olyan kommunikációs rendszert (ún. elektronikus adatcsere központot) hozott létre, amely a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottságának iktatóprogramjára épülve lehetővé teszi a regisztrált felhasználók számára a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos hirdetmények elektronikus megküldését, illetve a hirdetményekkel összefüggő esetleges hiánypótlás elektronikus úton történő lebonyolítását. A rendszert a Tanács azzal a céllal építette ki, hogy 2004. május 1-jét követően megfeleljen az új Kbt. támasztotta törvényi előírásoknak, és a hirdetményeket elektronikus úton megküldő ajánlatkérők jelentős határidő kedvezményben részesüljenek a közzététel során. A Tanács a következő lépcsőben a közzététel elektronikussá tételét, azaz a Közbeszerzési Értesítő elektronikus változatának kialakítását tervezi. Ezekben a fejlesztésekben a Tanács csak a már meglévő struktúrákra és jogi előírásokra tud tekintettel lenni, így az elektronikus közbeszerzés kialakításának hazai késedelme miatt az elektronikus közbeszerzés rendszerében kell biztosítani azokat az informatikai kapcsolódási pontokat, amelyek a Tanács hatáskörébe utalt hirdetményi rendszer működtetése és a közbeszerzési eljárások elektronikus úton történő lebonyolítása során merülnek fel. A Közbeszerzések Tanácsa természetesen kész a szakmai együttműködésre az érintettekkel e kapcsolódási pontok kialakítását illetően.